

Bleyendaal.

R.
Ry
Bis
Giu
255

7. Heusden enz. Na het Kasteel Hamelenburg, dat, volgens van Rijn, Het Utr. Heusden, in 1370 gebouwd is, was Bleyendaal zeker Bisdom. II. bl. 129. wel het oudste adellijke Huis in Soest; want wat Mr Gids. 1090. II. bl. 8. Muller, Tzn., in zijne Verhandeling: „Een bezock aan 255.

„de immuniteten der Utrechtse Kapittelen,” mede-deelt, „dat een Kanunnik van Liedminster, naast zijn prachtig huis in de benauwde immunitet, reeds in 1377 eene villa bezat te Soest, die hij „Guinenburg” gedoopt had, en waar hij dikwijls verblijf hield,” kan ik nergens te huis brengen. In al de 25 jaren dat ik te Soest woonde, en waarin ik die uitgestrekte gemeente in alle richtingen doorstuif heb, is mij nooit iets van Guinenburg ter oore, of onder de oogen, gekomen.

Bleyendaal, zoals het zich in 1879 vertoonde, was gelegen aan den weg, die in Soest „De Brink” genoemd wordt. Deze behoort mede tot de zeer oude wegen in die Gemeente, en is eigenlijk de voortzetting van den „Lwanteweg,” die van Amersfoort loopt in de richting van Soestdijk. Een weg van de Kakebuurt naar de Kleine Helm, snijdt daar den Brinkweg rechtstreeks, en aan de westzijde van dien Helmweg, met het front naar den Brink, stond het Huis Bleyendaal, met bloemtuin en bosch' er achter en er naast, doorlopende tot aan het dorps-voetpad; de moestuin was over den Brink, strekkende naar de zyde van de Eem. Aan de westzijde werd de Plaats begrensd door een boerderij, die nog in het midden van de 19^e eeuw tot Bleyendaal behoorde, doch toen verkocht werd; ik vermoed evenwel dat die bezitting velerlei nog veel uitgebreider was, en dat ook de gronden, van de tegenwoordige boerderij „Het Klooster,” er bij gedacht moeten worden.

Het Huis, zoals ik het gekend heb, was een groot vierkant steenen gebouw van twee verdiepingen, natuurlijk, (hoe zou het in dien tijd ook anders?), geplaatst! In het midden, aan de hoofdingang was, sprong een gedeelte 1 à 2 M. vooruit, doch dit was beneden aan de voorzijde open; in de bovenste dieping van dien uitbouw waren, als ik mij niet bedrieg,

Grav
Woo
Stru
uni
Abh
enn
Bisc
Mar
Am
bl.

tree ramen, en dit alles rustte op tree zymuurtsjes
en tree gemetselde vierkante pilaren; in elken reu,
gel van het gebouw waren ook tree ramen boren en
beneden. Over het geheel zag het Huis er naar die
zijde, de noordzijde, er nog al somber uit. De binnen-
vertrekken echter, uitziende naar het zuiden en het
oosten, waren ruim, licht, en roolyk. Wat er in dat
gebouw nog van het oude Huis over was, durf ik niet
begrijpen, zeker was er zeer veel veranderd. Groote
afbeeldingen en van hen ik niet. Ik bezit er een teek-
kening van in O.J. inkt, uit den tijd toen de Straat-
weg van Amersfoort naar Naarden nog niet gelegd
was, doch daaropziet men alleen de westzijde van het
Huis, en deze heeft maar een raam beneden, en
verder een bloemen- en duijrenkas; boven zijn drie ra-
men, en daarvan is het raam naar de voorzijde van het
Huis, opgeschorst, en in de vensterbank staat een appje.

Dit Bleyendaal dan, (ook wel eens Blyendael, of
Blydendaal geschreren), behoorde eens in eigendom, of
word ten minste bewoond door, Jacob, Heer van Gaeuboeck
(thans in België), Putten en Stryen: ten minste, zo
zegt de overlevering, en zij komt mij hierin gansch niet
onwaarschijnlijk voor: dat dezelfde het Klooster Marien-
burg, en het Schutten-Gild van Sint-Nicthen, beiden
groot Algem. Hist. te Soest, gesticht heeft, zegt de geschiedenis. Hij was een
voordenb. v. Hoog, zoon van Sueder van Abcoude, gehuwd met Anna, dochter
Straten en Brueghan den Graaf van Leyningen. Deze Sueder stierf op 22 A.
vns r. Nidek, i.r. april 1400, en daardoor werd zijn zoon Jacob, Heer van Gaeuboeck
Abcoude - v. Huysebeeck, Putten, en Stryen; daarenboven kreeg hij van zijn
enr. Ryn. Hist. Mr. oom Willem, die kinderloos stierf, de heerlijkheden van Ab-
Bisdom, I. bl. W. coude en Rijk bij Duurstede. Verder was hij Erf- Veldmaar,
Matthaes, Rensschalk van Hengouwen, Holland, en Leeland. Hij heeft
Amorf. Scriptores; veel moeite en onlust met de Utrechtsche Bischoppen
bl. 266.

gehad, en werd zelfs in 1469 gedwongen om de stad Rijk,
met de Sloten van Duurstede en Abcoude, aan Bischoop
Roelof van Diepholt af te staan, en den lijftocht ervan
wederom van hem te ontvangen. Hij is treemaal gehuwd
geweest, eerst met Johanna van Ligne, en daarna met
Margaretha van Schonvorst. Bij de tweede heeft hij
geene kinderen gehad, doch bij de eerste had hij eenen

Sla
Gell
bl.

Ran
Me
bl..

zoon, Antonis genaamd, die in 1629 ongehuwd stierf.
Heer Jacob zelf overleed op 6 Februari 1660, en was
Slichtenhorst, de laatste wettige nakomeling der Heeren van Ab.
geld. gesched. I. coude en dijk bij Duurstede, „ hoewel hij anders een
bl. 50, 91. „ grooten rey van speel - kinderen achterliet ”), zoodat
dit leen aan den Bisshop van Utrecht terugkeerde.
A. van Slichtenhorst noemt hem, „ een neteligh en
„ grijnigh man, die tegen de Bischoppen in eenmalen
„ heeft ingespannen ”, en gaat dan voort met het verhaal
dat hij „ te vooren syn enighen zoon / zal ik het grijnighen
„ ofte melden ? ” die neffens hem te paerd zat ende in syn
„ oogh niet genoegh na de kunst scheen te rijden, met
„ een spitsroede onverhoeds op den dun - egh van t
„ hoofd had doodgeslaegen; van synen ginnen verrukt
„ en beduyzelij zyn de door oortuylighe vanden boo
„ sen geest, dien hij (immers zoo de gemeyne roep
„ gaet) wt eene verdoemelyke over - geloovighedenwors,
„ gierigh yd van d' een of d' ander bezweider hawde,
„ coft ende in een doosien by hem droegh ”. Ook ande
ze schryvers spreken niet gunstig over hem, al noemen
zij het instrument, waarmede de driftige rader zynen
zoon dood sloeg, met eenen anderen naam. In 1647 hin
gen, aan sommige wapenborden in de Storomdekerk,
nog stukken van een ijzeren wapenrusting, zoodaas een
helm, een borstharnas, handschoenen, enz.; zouden dat
nog gedeelten geweest zijs van de wapenrusting van
Jacob, Heer van Gaesbeeck?

Ovenigens is mij van latere bewoners van Bleyendaal
Rath. Lescuilje, slechts weinig bekend. Alleen wordt door Katharyne
Mengelpoëzy, II. Lescuilje, in hare Mengelpoëzy, melding gemaakt
bl. 367. van Meijuffrouw Susanna Veselaer, weduwe vanden
Heer Jan Jacobsz. Schipper, als op 17 November 1699 op
Bleyendaal overleden. Het geheel luidt als volgt:

„ Graftschrift
„ van Meijuffrouw
„ Susanna Veselaer
„ weduwe vanden Heere
„ Jan Jacobsz. Schippers.

„ De Weeuw van Schippers, alde waereld door vermaard,
„ Lo ver men Boeken vind, om haare deugd verheren;

Gree
Bran
Groen
en d
terk

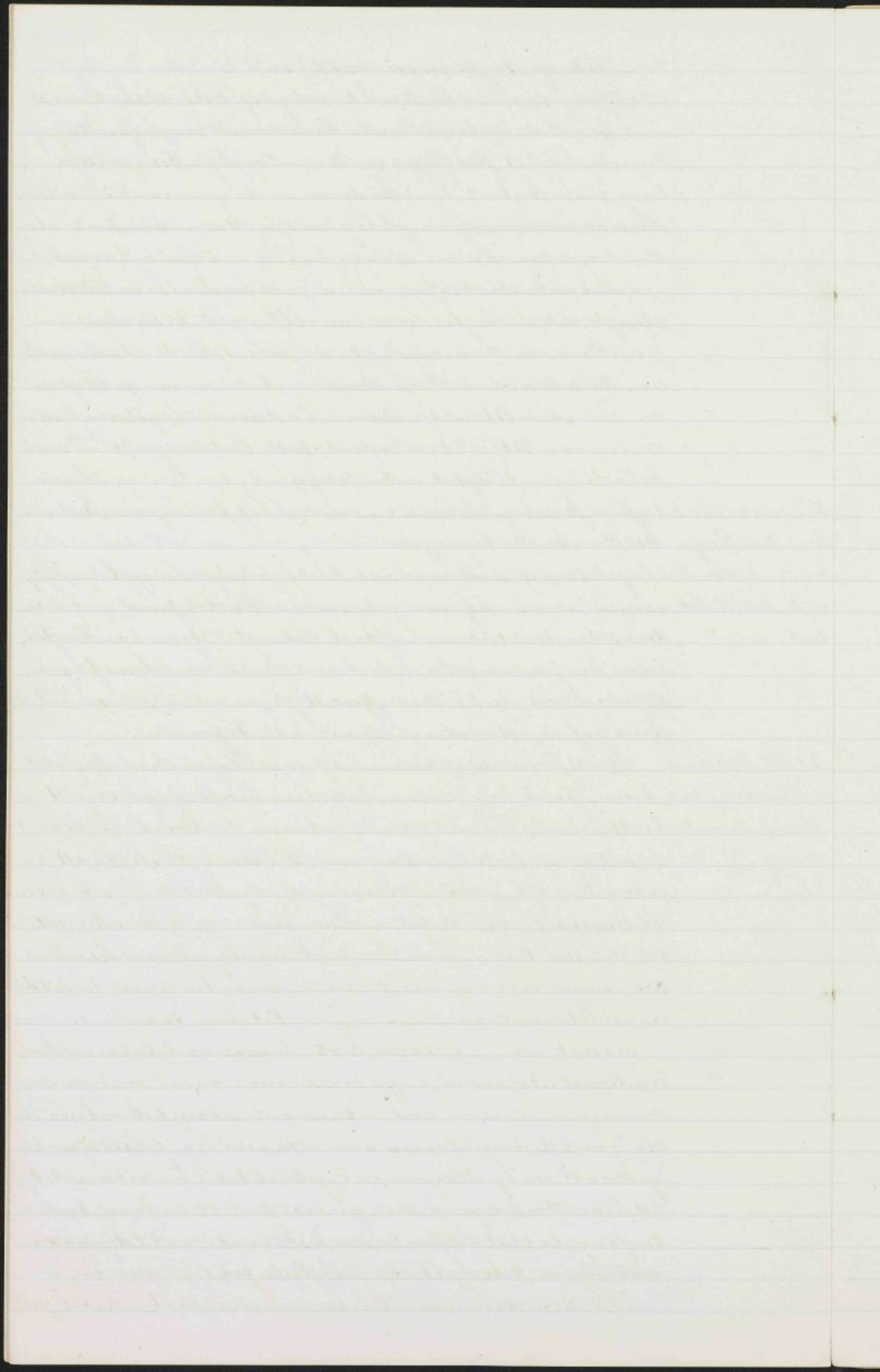
A.C.
r. Ser
Ned
v. 10

„Uitmuntende in verstand, rust hier. Hoe hoog bejaard,
 „Nochtrof de dood, helaas! te ontgaen't dierbaar leeren.
 „Gun haare gebeente rust. Menschreit vergeefs op't graf.
 „Ly lei het sterflyk, om't onsterflyk leeren, af.
 „Anders.

„Susannaas Lervenzon, geblonken, als een wonder
 „Van haare kinne en fyld, bezield van Godlyk ruur,
 „Dat onuitbluschlyk scheen geschaapen van Natuur,
 „Ging wel op Bleyendaal, in volle glory, onder;
 „Maar om verheerelykt, redt boren Son en Maan,
 „In't Hemelsch Bleyendaal, reel schoonen opte gaan.
 „Overleedew op haars E. Lusthore Bleyendaal, den
 „17^{den}, en Begraafende Soest, den 21sten van
 „Slagtnaand, 1699."

Frederiks enr. d. Jan Jacobsz. Schipper, (niet Schippers), was omstreeks
 Branden, Biogr. 1610 te Amsterdam geboren; hij werd op 20 October 1637,
 voor den b. der N. als geboren poorter, in het boekerkopers-gildt opge-
 en d. Nederl. Let. nomen, en was aldaar een vermaard uitgeren, onder an-
 terk. i. s. deren van de werken van Jacob Cats, wat zeker een rijke
 bron van inkomsten voor hem was. Ook schreef hij lof-
 dichten voor de werken zijnetijds genooten, vermaardige
 teurspelen, en vertaalde uit het Fransch.

A.C.B. Houckart Op 15 Januari 1813 overleed, op Bleyendaal te Soest,
 v. Schauburg, inde Antoni Jacob, (of Jacobus Antho[n]ie) Schutter, geboren te
 Nederl. Herant Lutphen op 3 Mei 1770. Hij was een zoon van Cornelis
 v. 1807 (?). Schutter en Isabella Margaretha Elisabeth Solthast, op
 21 October 1764 te Lutphen gehuwd. Antoni Jacob was
 achtereenvolgens, Cadet en Vaandrig in Staten-dienst
 tot October 1787; 1st. Luitenant in dienst van Lodewijk
 XVI, Koning van Frankrijk, tot 10 Augustus 1792; volontair
 in het leger des Fransche Prinsen, tot aan de reductie dier
 armee in 1792; volontair bij de Jagers van Beon in Sta-
 tendienst, Februari 1793; overgegaan bij de huzaren van
 Timmerman, op 17 September 1793, en kornet daarby ^{Februari} op 22
 1794; met demissie afgegaan op 16 Juli 1795. In 1807 werd
 hij door Koning Lodewijk aangesteld tot 1st. Luitenant bij
 het Corps Gendarmes, doch geraakte kort daarna, bij de re-
 ductie van dat Corps, weder buiten dienst. Hij was in
 1810 Maire van Soest. Op 5 September 1795 was hij, te
 Emmerik, in het huwelijk getreden met Jacoba Schuyt, en

overleed op 15 januari 1813.

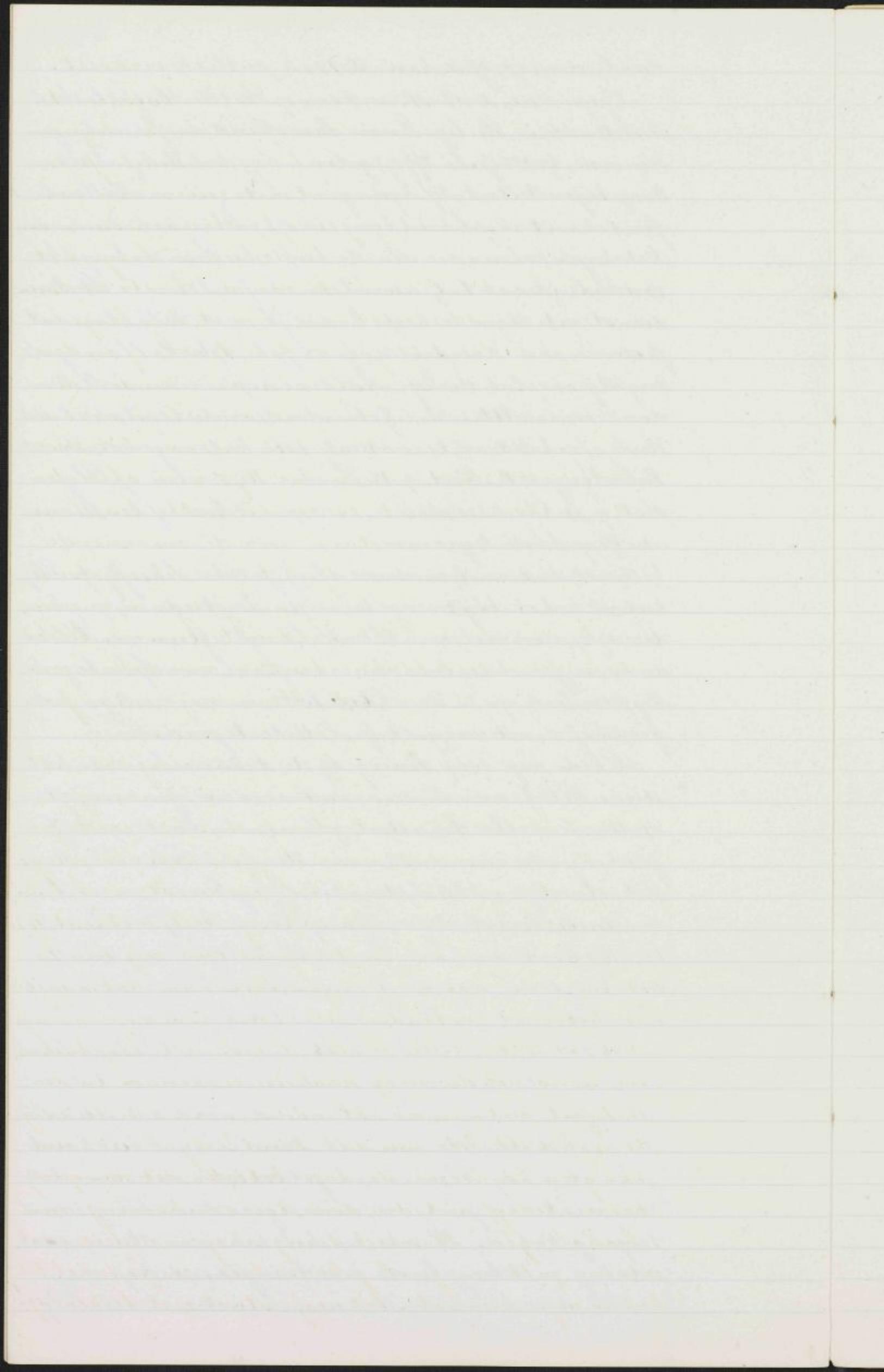
Lijne weduwe hertrouwde, op 11 Mei 1814, te Soest, met Hendrik Philip Baron Snouckaert van Schauburg. Deze was, op 21 Juli 1772, geboren op den Huizer Dickenburg, onder Hatert, bij Nymegen, en de zoon van Willem Carel Snouckaert van Schauburg, in 1767 Heer van Dickenburg, Kamerjonker van den Markgraaf van Brandenburg-Anspach, Luitenant-Generaal der Infanterie in Staten-dienst, uit dienstreede huwelijk, met Wilhelmina Jeanne van Randwijk, op 25 Juli 1762 te Elden gestorven. Hij was lid van de Ridder-schap en van de Staten der Provincie Utrecht; Rookmandeur der Guitsche Orde, Balye van Utrecht; en sedert 1812 Ontranger der Directe Belastingen te Soest en te Baarn. Hij overleed op Bleyendaal, op 12 November 1844, en werd op het kerkhof der Hervormde Gemeente begraven.

Tentreeedemal weduwe, bleef Jacoba Schuyt op Bleyendaal wonen. Lij was geboren te Amsterdam, op 7 Decem. ber 1767, dochter van Albert Schuyt, Heer van Castri, en Johanna Cornelia van Gheel van Spanbroek. Lij overleed op 24 December 1853, en werd ook op het kerkhof der Hervormde Gemeente begraven.

Reeds voor 1817 woonde bij de weduwe Snouckaert eenen Nicht van hare eersten man, genaamd Henriette Isabella Schutter, geboren te Coevorden op 10 Juni 1804. Lij was een dochter van Hendrik Felis Schutter, (vermoedelyk op 28 September 1775 geboren, en overleden te Soneraile, in het Graafschap Coevorden, op 19 December 1813). Na den dood van hare Tante, bleef Meijuffrouw Schutter nog eenige jaren op Soest wonen, maar verhuisde in 1856 naar Utrecht, en leefde nog in October 1884.

Nadat, op 23 October 1845, de nieuwe Openbare School der Gemeente was ingerijd, en de oude school met de ouderwijzer-woning was ontruimd, werd het gebouw en de grond door Menour de Douairière Snouckaert gekocht, en bij Bleyendaal getrokken, waaraan het van achteren grensde; de groegere tuinkreeg eenen toegang tot de Plaats, en het huis werd tuinmans-woning, met bergplaats voor tuingereedschap, enz.

Na den dood van Menour Snouckaert werd Bleyendaal,

daal, c.a., op 10 Februari 1854 publiek verkocht.

Kooper werd de Heer Frans Pieter Muyzen, te Amsterdam, de eigenaar van Middelrijck. Deze vor^h, huurde het Huis Bleyendaal nog wel enkele jaren, doch begon al aanstonds met het rooien van een groot aantal prachtige eike- en beukelboomen in het bosch, alsmede van de lindeboomen langs het voetpad, zoodat het schoonste van de Plaats verdween; ook sloopte hij den koepel, die, over de heg langs het wetspad, het uitzicht gaf op den Straatweg en den Engh. Wel plantte hij weder nieuwe eiken in, die daar inderdaad welig tierden, maar toen werd het Huis afgebroken, en wat nog over was van het oude bosch genooid. Op 29 November 1875 werd alles, ten slotte publiek verkocht, en veranderde in bouwland, aardappelland, en moestuin, voor de omwonende buuren; de tuinmanswoning, het oude schoolgebouw, kwam in het bezit van een paar jonge mensen, die er een winkel in aardewerk in begonnen. Alleen de drie prachtige bruine beukken, aan den voegderyen hoofdingang van de Plaats, bleven nog eenige jaren gespaard, maar zijn ten slotte ook verdwenen.

Ik kom nog even terug op de tekening van het Huis Bleyendaal, waarvan in den aanrangoing gesproken is. In de vensterbank van het eerste open geschoren borenraam, naar de zijde van den voorhof, staat een klein aapje. Volgens den Heer A. C. Ba^ron Snouckaert van Schauburg; Willemstraat 9, te 's Gravenhage, int zijn schrijven aan mij van 22 October 1888, was in zijn familie aan dat aapje een legende verbonden, nl.: „van een aap van mijn oud-oom Hendrik Philip S. v. S., die, losgebroken, „een kind uit de wieg haalde, medenam in de „dakgoot, uit- en aankleedde, en weer in de wieg „terugbracht. Wie was dat kind? Mijn oud-oom „had geen kinderen. De aap beboette dit na-gerig „baker-bedrijf met den dood, ter voorkoming van „herhalingen." Ik moet terug schrijven dat ik nooit iets van zulk een geral gehoord had; en zoo is het lot heden nog; evenwel - het aapje staat op de tekening!

P. F.
Tem

Wat die tekening zelve aangeeft, ze is er een vantree; de andere is een gezicht op de kerk en dertoren, waarschijnlijk genomen uit het straks vermelde tuinhuisje. Ze zijn in O.J. inkt, en redelijk wel gedaan, in de dagentijd van de Salustie, of Gerfhamer, van de kerk, nog niet was weg gebroken, en voor dat de straatweg van Amerfoort naar Naarden gelegd was, dus voor 1015 tot 1017. Zij waren als schilderijen, in een lijstje achter glas, en schijnen eerst op Bleyendaal gehangen te hebben, maar waren later in het bezit van Mervuur de Zouwse Jonkh^z I. G. Bicker, geb. J. W. H. Kuijl, te Amsterdan. De moeder van deze was Willemina Stille, gonda Schuyt, en dus een zuster van Jacobus Schuyt, de weduwe van Antoni Jacob Schutler, en van Hendrik Philip B^r Snouckhert van Schauburg. Die twee schilderijen werden door den Heer Stoof van Friesland, als executieus in de nalatenschap van Mervuur Bicker - Kuijl, overleden te Amsterdam op 19 September 1888, mij ten geschenke aangeboden. Ik meen wel eens gehoord te hebben, dat een broeder van Mervuur Bicker ze, in zijn jeugd, had getekend; die broeder was geboren in 1799, en overleed te Heidelberg (?) in 1864 (?)

En nu het laatste woord aan Pieter Pypers, den dichter van „Eemlandsch Tempel“ in 1803:

- P. Pypers, Eeml.
Tempel. I. bl. 56.
- „Blydendaal! hoe taots, hoe schoon,
  - „Staat gy voor ons oog ten toon,
  - „Met uw donkergroene kruinen,
  - „Rykende over Korenduinen!
  - „Blydschap zit hier op haars' troon.
  - „'k Hoow een heiv van boschchoraalen
  - „Lingen, in uw blyde dalen;
  - „Ceres, wen het goudgeel graan
  - „Rondom u, in zomermeden,
  - „Als een ligt berogen reden,
  - „Of eenzee, golft op en neder,
  - „Diet u als haars' tempel aan!“

